

A photograph of a forest path with a stone wall and a large stone marker. The path is covered in moss and surrounded by trees. A large, rectangular stone marker stands prominently in the foreground on the right side of the path. The background shows a dense forest of thin trees, likely birches, with some bare branches. The overall scene is a natural, wooded area.

Antikvarisk kontroll vid Doteröd

Antikvarisk kontroll rörande Borealis staketdragning LD5
Norum 29–32, 33:1–3, 34:1–3, 41:1–2, 200–201
Doteröd 2:1 m. fl., Norum socken, Stenungsunds kommun

Magnus Rolöf
Bohusläns museum Rapport 2010:10

Fält med grå bakgrund och fet ram är obligatoriska för redovisning till FMIS.
För anvisningar, klicka på rubrikerna och länkar på sidan 2.

Geografiska och administrativa uppgifter

Län Västra Götalands län	Kommun Stenungsund	Landskap Bohuslän
Socken/Stad Norum	Kartblad	Fastighet/kvarter Doteröd 2:1 m.fl.

Beslutande länsstyrelse Länsstyrelsen, Västra Götaland	Länsstyrelsens dnr Saknas	Beslut enligt KML Arkeologisk förundersökning enligt 2 kap. 13§ KML	Datum för beslut Saknas
---	------------------------------	--	----------------------------

Undersökningens art och omfattning

Undersökarens dnr/projektnr NOK 994-2009/D392	Typ av undersökning/åtgärd Arkeologisk förundersökning	Fältarbetstid start 091104	Fältarbetstid slut 091104
Undersökande/ansvarig organisation Bohusläns museum	Ansvarig person Magnus Rolöf	Typ av exploatering Staketetablering	
Uppdragsgivare/exploatör Borealis	Antal arbetsdagar 0,5	Beräknad rapporttid 0,5	Total faktisk kostnad

Beräknat	Yta, ext (m ²)	Yta (m ²)	Volym (m ³)	Schakt (m)	Timmar, grov	Timmar, arkeolog	Timmar, maskin
	Yta, ext (m ²)	Yta (m ²)	Volym (m ³)	Schakt (m)	Timmar, grov	Timmar, arkeolog	Timmar, maskin
Undersökt							

Berörda RAÄ-nr/tillfällig arbetsidentitet (objektnr)

Norum 29, 30, 31, 32, 33:1-3, 34:1-3, 41:1-2, 200, 201
--

Datering

--

Rapport inkommer senare Ja Nej

Sammanfattning av undersökningsresultaten och förslag till fortsatta åtgärder

<p>Sammanfattning av undersökningsresultaten</p> <p>Borealis genomförde staketetablering runt sin nya fabriksanläggning i Doterödsområdet i Stenungsund. Borrningen av stolppropar föregick arkeologisk besiktning. Därtill kommer ovan angivna fornlämningar att stängslas in och göras otillgängliga för allmänheten. Vid Norum 29:1 jämte Norum 40:1 kan stolpborrningen och tillhörande körskador i terräng ha inneburit smärre skador på fast fornlämning.</p>
<p>Förslag till fortsatta åtgärder</p> <p>Bohusläns museum föreslår kompensationsåtgärder för att ersätta det upplevelsevärde som instängslingen innebär för allmänheten. Detta kan vara i form av en vårdplan, en utredning samt informationsmaterial. Härtill bedöms Norum 40:1-2 löpa stor risk att med tiden förstöras helt, och föreslås därför undersökas och borttagas. En smärre undersökning kan också göras i östra änden av Norum 29:1 för att klarlägga om stolpdragning åverkat någon grav.</p>

(Underskrift)

(Datum)

Uppgifter om lägesbestämning

Mätmetod	Kommentar kring inmätning
Manuell inprickning	
Skala	
Medelfel vid inmätning	

[Anvisning för leverans av lägesuppgifter till RAÄ](#)

[Anvisning för leverans av lägesuppgifter till länsstyrelse](#)

[Anvisning för objekttabell för enkel lämningstyp](#)

[Anvisning för objekttabell för sammansatt lämningstyp](#)

[Anvisning för antikvarisk bedömning, skadestatus och undersökningsstatus](#)

[Anvisning för beskrivning](#)

[Anvisningar för bilaga Objekttabell för särskild utredning](#)

Kontaktpersoner RAÄ:

Agneta Åkermark Kraft, tel. 08- 5191 8570, e-post agneta.akermark-kraft@raa.se

Carina Örneklint Berg, tel. 08-5191 8544, e-post cor@raa.se

Omslagsbild: (Framsida) Grindstolpe påträffad under avverkning invid gångstig söder om Norum 40:1. (Baksida) Skyltar vid infart till det nya fabriksområdet. Foton: Magnus Rolöf.

Kartor godkända ur sekretesssynpunkt för spridning: Lantmäteriet 2010-02-01. Dnr 601-2010/299

ANTIKVARISK KONTROLL RÖRANDE BOREALIS STAKETDRAGNING (LD5) INOM DOTERÖD OCH KÅLLUNGERÖD, NORUMS SN, STENUNGSUNDS KN

Bakgrund

Borealis avsåg sätta en ny fabrik i bruk inom Kållungerödsområdet och måste stängsla in ett skyddsområde runt denna. Konsekvensen blev att ett antal kända fornlämningar gjordes otillgängliga för allmänheten. Därtill fanns risken att själva stängslingsarbetet kunde medföra åverkan på lämningar. På uppdrag av länsstyrelsen genomförde Bohusläns museum en antikvarisk kontroll i form av besiktning längs staketdragningen. Magnus Rolöf genomförde besiktningen i sällskap med ansvariga från Borealis den 4 november 2009.

Besiktningens genomförande

När besiktningen genomfördes hade hål för stolpar redan borrats längs hela staketsträckningen. Dessa var 0,25 m i diameter och upp till 0,8 meter djupa (se bilaga 2; fig 1). I enstaka fall hade också bormaskinen orsakat körskador, vilka fyllts igen och jämnats till. På ett ställe hade också en mer sammanhängande avbanning gjorts (se bilaga 2, fig 6-7). Iakttagelser sammanfattas nedan. Härtill hade delar av området avverkats.

Större delen av sträckan besiktigades till fots, löpande fotodokumentation gjordes och iakttagelser noterades. Den norra delen av området besiktigades mer extensivt, då sträckningen endast löpte i väggkant och hållmark.

Sammanfattning av iakttagelser

I det följande sammanfattas samtliga berörda lämningar med avseende på hur de omfattas av instängslingen, samt eventuella skador de kan ha fått i samband med stängslingen. Här beskrivs också två eventuella nyfynd av lämningar som kunde noteras i tidigare oavverkade områden.

Registrerade lämningar, instängsling och åverkan

I tabellen nedan sammanfattas de berörda registrerade lämningarna, deras antikvariska status samt hur de påverkas av instängslingen och eventuella skador.

Id	Typ	Ant. Bed.	FMIS Anm	Stänglas in	Skadedok
Norum 28:1	Fyndplats	Övr. kult.	Skaftålsyx	Utanför	-
Norum 29:1	Gravfält	Fast forn.	-	Stänglas in	Stolpgropar grävda söder om gravfält; inga gravar synbarligen påverkade, men svårbedömt pga påförda massor.
Norum 30:1	Grav- och boplatsområde	Fast forn.	Delundersökt (Bohusläns museum rapport 2006:21)	Utanför	Stolpgropar i gräsmattan V om väg; troligen påverkas inte lämning (utschaktat sedan tidigare).
Norum 31:1	Boplats	Bevakn.obj.	-	Utanför	-
Norum 32:1	Stensättning	Fast forn.	-	Stänglas in	-
Norum 33:1-3	Stensättningar	Fast forn.	-	Stänglas in	-
Norum 34:1	Röse	Fast forn.	-	Stänglas in	-
Norum 34:2-3	Stensättningar	Fast forn.	-	Stänglas in	-
Norum 35:1	Boplats	Övr. kult.	Undersökt och borttagen	-	-
Norum 37:1	Boplats	Övr. kult.	Undersökt och borttagen	-	-
Norum 41:1	Hög	Fast forn.	Hälften borttagen av äldre grustag	Precis utanför	Ev. mer skadad av avbaning omedelbart V om hög. Massor påförda. I övr kraftigt övertorvad.
Norum 41:2	Stensättning	Fast forn.	Skadad av äldre grustag	Precis utanför	Inga ytterl. skador. Knappt synlig; kraftigt övertorvad.
Norum 199:1	Boplats	Övr. kult.	Undersökt och borttagen	-	-
Norum 200:1	Boplats	Fast forn.	-	Utanför	Stolpgropar i väggkant ovanför boplats; trol ingen åverkan.
Norum 201:1	Boplats	Fast forn.	-	Precis utanför	Stolpgropar i berg ovanför boplats; ej åverkan.

Nyfynd

Obj 1 - Topografiskt lämpligt boplatssläge

Se bilaga 1.

Strax NÖ om Norum 200:1 kunde i en nyligen avverkad SÖ-slänt noteras ett topografiskt lämpligt stenåldersboplatssläge på mellan 55-65 m ö.h., där terrängen bildar en flack gip mellan två höjdparter.

Ingen närmare besiktning gjordes och inget material tillvaratogs, men möjligheten att hitta fler liknande lägen i området innanför det planerade staketet bedöms hög.

Obj 2 - Stensättningsliknande formationer

Se bilaga 1; samt fig 4-5 i bilaga 2.

Strax V/SV om Norum 40:1-2 kunde på en nyligen avverkad flack platå noteras 3-4 flacka förhöjningar om ca 5-7 m diameter och upp till 0,30 m höga. Samtliga var övertorvade och beväxta med träd/buskage. En SV-NÖ gångstig löper genom minst en av dem. Platån avgränsas i N av brantare terräng, i Ö av berg, i S av åkermark och häll. I V har området sannolikt anslutit till Norum 40:1-2, innan stiganläggning och täktverksamhet delförstört miljön. Lämningarna bedöms kunna vara gravar. Staketförläggningen löper på tvärs genom området och enstaka stolpgröpar kan ha gjort åverkan på gravar.

Förslag på fortsatta åtgärder

Då staketet gjort ett stort och tämligen välbesökt område otillgängligt för allmänheten, föreslår Bohusläns museum att kompensationsåtgärder företas. Syftet med dessa skulle vara att vårda och på alternativt sätt tillgängliggöra den rika fornlämningsmiljön. Exempel på insatser som bedöms aktuella är informationsfolder, skyltning och vårdplan. Inför sådana insatser bör en riktad inventering av det berörda området också genomföras för att klarlägga fornlämningsbilden, med tanke på nyfynden vid besiktningen.

Då Norum 40:1 och Norum 40:2 genom åverkan och avskurna läge löper stor risk att helt förstöras i framtiden, bedömer Bohusläns museum att en större vetenskaplig vinst vore om dessa lämningar undersöktes och borttogs. Även i östra änden av Norum 29:1 bör en smärre fältinsats göras för att fastställa om gravfältet påverkats av staketdragningen.

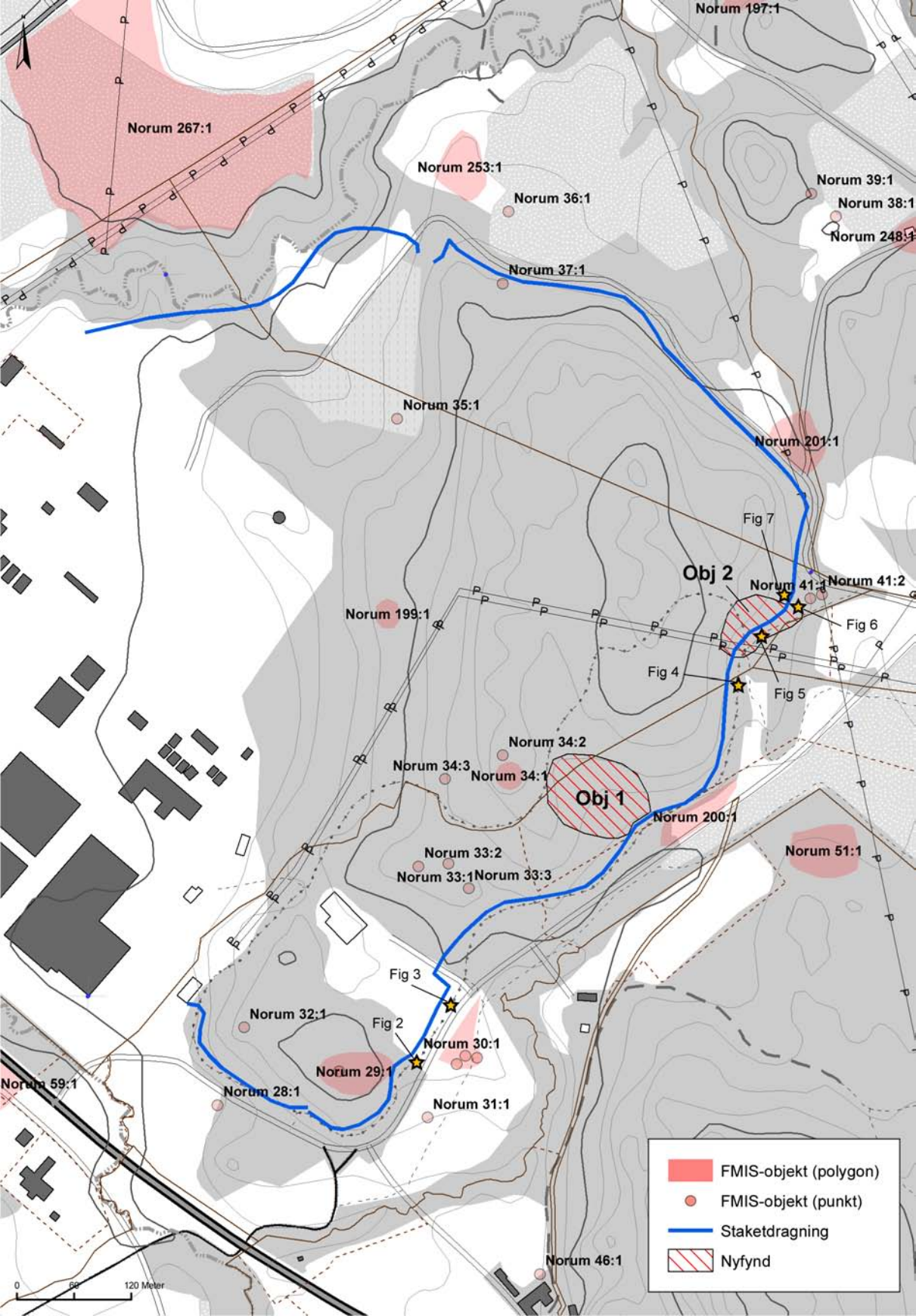
Uddevalla 2009-11-10

Magnus Rolöf
Bohusläns museum

Bilagor

BILAGA 1: Översiktkarta över området och staketdragningen, skala 1:6000

BILAGA 2: Fotobilaga

Bilaga 2. Fotobilaga

Fig 1. Exempel på en av stolpgroparna

Fig 2. Vy mot Norum 29:1 med stolpar i förgrund (fr ÖNÖ)

Fig 3. Gräsmatta väster om Norum 30:1 (fr NÖ)

Fig 4. Vy över Obj 2 (fr S)

Fig 5. Vy över väg genom Obj 2, mot Norum 40:1-2 (fr SV)

Fig 6. Avbanning invid Norum 40:1 (t.h. i bild) (fr S)

Fig 7. Översiktsbild över Norum 40:1-2 (inne i riset) (fr V)

No trucks
Lastbilstrafik
förbjuden

